

УДК 811.111'276:341.76

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/69-1-24>**Інна Анастасія ДЗЮБАНОВСЬКА,**

orcid.org/0000-0001-9978-1334

асистент кафедри теорії і практики перекладу

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

(Тернопіль, Україна) dziubanovska@tnpu.edu.ua**СТРАТЕГІЇ УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ В ДИПЛОМАТИЧНОМУ ДИСКУРСІ**

За останні кілька років у зв'язку з численними державотворчими процесами Україна постає чи не ключовою фігурою на арені світової дипломатії. Ця роль ще більше посилилася через воєнний стан та російську агресію, що вимагає активного налагодження міжнародних зв'язків, ведення перемовин, побудови ефективної стратегії зовнішньої політики. Це зумовлює відкритість дипломатичного дискурсу та породжує жвавий інтерес і дотичних до дипломатії осіб, і звичайного населення. Потреба кращого розуміння ефективної міжмовної комунікації зумовлює важливість вивчення особливостей перекладу дипломатичного дискурсу (ДД).

Стаття присвячена дослідженню використання стратегій перекладу (СП) в усному синхронному перекладі (СнП). В рамках цієї розвідки проаналізовано вітчизняну та зарубіжну літературу з обраної теми та встановлено, що серед науковців побутують різні підходи до визначення терміну «СП». Зокрема, його розглядають крізь призму практики (процесу перекладу), теорії (опису процесу перекладу) та дидактики (навчання перекладу). Нами було запропоновано комплексний підхід для визначення поняття «СП», що ґрунтується на трьох баченнях та орієнтується на адекватний переклад, як результат діяльності перекладача. Визначено мотиви використання та комбінування СП перекладачами.

В статті також описано ключові стратегії СнП, серед яких стратегії декомпресії, компресії, проб та помилок, столлінгу, очікування та ймовірного прогнозування. За метою їх використання, ці стратегії було поділено на змістові стратегії та стратегії економії часу, що підкреслює їхнє значення та ефективність саме для застосування під час СнП.

Практичне застосування обраних стратегій продемонстровано на прикладі СнП промови 46 президента США Джо Байдена у Варшаві, здійсненого перекладачами американської телерадіоорганізації «Голос Америки».

Ключові слова: стратегії перекладу, синхронний переклад, усний переклад, декомпресія та компресія, стратегії столлінгу та очікування, стратегія проб і помилок, стратегія ймовірного прогнозування, дипломатичний дискурс, вихідна мова, цільова мова.

Inna Anastasiia DZIUBANOVSKA,

orcid.org/0000-0001-9978-1334

Assistant at the Department of Theory and Practice of Translation

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

(Ternopil, Ukraine) dziubanovska@tnpu.edu.ua**INTERPRETING STRATEGIES IN DIPLOMATIC DISCOURSE**

In recent years, Ukraine has assumed a pivotal role in global diplomacy, particularly amid state-building processes and in response to the challenges posed by the war and Russian aggression. This necessitates active engagement in international relations, negotiations, and the formulation of an effective foreign policy strategy. Consequently, diplomatic discourse has become more open, capturing the interest of diplomatic practitioners and the general population alike. The imperative for enhanced interlingual communication underscores the significance of investigating the intricacies of diplomatic discourse (DD) interpretation.

The article delves into the exploration of translation strategies (TS), with a particular focus on simultaneous interpretation (SIM). The study involves a comprehensive review of domestic and foreign literature on the subject, revealing diverse perspectives in defining the term "TS." These perspectives encompass practical (the translation process), theoretical (description of the translation process), and educational (teaching translation) considerations. We advocate for a comprehensive definition of "TS," grounded in three perspectives, emphasizing the interpreter's role in achieving an accurate interpretation. The motives behind interpreter's utilization and combination of TS are elucidated.

The article examines key SIM strategies encompassing decompression, compression, trial and error strategy, stalling, and anticipation. Classifying these strategies based on their objectives, the article distinguishes between content strategies and timesaving strategies, underscoring their significance and efficacy, particularly in the realm of SIM.

Illustrating the practical application of these strategies, the article analyses the SIM of a speech of the 46th of US President Joe Biden in Warsaw, focusing on the performance of the American television and radio organization "Voice of America" interpreters.

Key words: translation strategies, simultaneous interpretation, interpretation, decompression and compression, stalling and anticipation strategies, trial and error strategy, diplomatic discourse, source language, target language.

Постановка проблеми. Сучасне глобалізоване суспільство відрізняється якісно новим попитом на здійснення міжмовної та міжкультурної комунікації, а в контексті доступності та відкритості сьогочасного ДД ставить нові виклики і процесу, і результату перекладу. Так, українські воєнні реалії роблять ДД чи не ключовим простором здійснення міжнародної комунікації, а усних перекладачів у цій сфері – одними із найбільш затребуваних на ринку праці. Загальне тяжіння до розуміння як очевидних, так і прихованих сенсів дипломатичної комунікації перетворює процес перекладу на пошук «балансу між інтуїтивним та науковим, підконтрольним та екологічним, чітким та життєствердним, орієнтованим на конкретне завдання та психологічно універсальним (Shlesinger, 2000)» (переклад наш – *І. А. Д.*). Вирішення такого завдання уможливується завдяки влучному вибору та вдалому застосуванню релевантної СП.

Аналіз досліджень. Поняттям «СП» щоденно послуговуються як теоретики, так і практики перекладу (Н. Дячук, О. Михайленко, К. Разумна, Т. Андрієнко, О. Сіваєва, А. Рікарді, Л. Венуті), але воно так і не знайшло свого уніфікованого визначення в системі вітчизняного перекладознавства. Так, Наталія Ольховська стверджує, що попри перспективність стати одним із основоположних понять в перекладознавчих науках, цей термін не внесений в жоден із словників, а також «поряд зі «СП» можна зустріти словосполучення «тактика перекладу», «стратегія перекладача», «перекладацька стратегія», і навіть «стратегія поведінки перекладача в процесі перекладу». Всі ці словосполучення вживаються в якості семантичних варіантів не тільки різними, але іноді одними і тими ж авторами (Ольховська, 2017)».

Поняття «СП» можемо розглядати із трьох перспектив. Перша, теоретична, базується на описі процесу здійснення перекладу. Олександр Ребрій розглядає СП як «когнітивну діяльність, мотивовану прагненням перекладача знайти «золоту середину» між очуженням (стратегією форми) і одомашненням (стратегією смислу) задля забезпечення комунікативної успішності перекладу (Ребрій, 2012: 64–65)». Тетяна Андрієнко визначає СП як «когнітивний регулятив перекладацького дискурсу, ментальну програму діяльності перекладача з пересотворення концепту оригіналу, яку перекладач формує внаслідок вибору одного з можливих варіантів уявного (умоглядного) образу цільового тексту (Андрієнко, 2012: 58)». Такий підхід враховує особливості мисленнєвої діяльності перекладача, як індивіда, а також орієнтується на цілісність та адекватність перекладу, як кінцевого продукту діяльності перекладача.

ентується на цілісність та адекватність перекладу, як кінцевого продукту діяльності перекладача.

Частим є розуміння цього поняття з позиції дидактики, де воно виступає частиною процесу навчання майбутніх перекладачів. Орієнтуючись на підготовку професійних кадрів, Леонід Черноватий та Ірина Липко визначають СП «як певний регулятивний принцип перекладу конкретного тексту оригіналу чи його фрагмента (Черноватий, Липко, 2015: 163)». В свою чергу Бінг Ванг, доктор перекладацьких студій в Китаї, відзначає певну тенденцію у використанні перекладачами-практиками стратегій перекладу (свідомо та підсвідомо) і стверджує: «стратегії усного перекладу стосуються тактики, яку перекладачі використовують для вирішення проблем когнітивної обробки та міжмовної та міжкультурної комунікації під час усного перекладу. <...> Стандарти усного перекладу скеровують усних перекладачів у виборі стратегій у перекладацькій поведінці та формують їх усний переклад (Wang, 2012)».

Про прикладну значимість дослідження СП говорить і італійська науковиця Алесандра Рікарді, яка визначає стратегії як «динамічну концепцію, корисну не лише для опису аспектів синхронного перекладу, орієнтованих на процес, але й для навчально-орієнтованого інструментарію, що допомагає розробити вправи, покликані автоматизувати специфічні перекладацькі рішення (Riccardi, 2005)». Такий підхід демонструє багатогранність та значущість використання перекладацьких стратегій, а також їх навчальний потенціал.

Третім підходом до визначення СП є практичний підхід, який взиває до розуміння стратегії крізь призму виконання перекладацьких завдань. Вітчизняна науковиця Наталія Дячук стверджує, що стратегії «включають підготовчі, плануючі та реалізуючі дії (Дячук, 2017: 34)», визначаючи їх як «сукупність дій, які застосовує перекладач для перекладу художнього тексту (Дячук, 2017: 34)». Про це говорить і американський перекладач та теоретик перекладу Лоренс Венуті та наголошує, що навіть вибір тексту є елементом стратегії перекладу. Сам термін він визначає як «основні завдання перекладача стосовно вибору тексту для перекладу і вироблення методу його перекладу. До того ж обидва види завдань детермінуються різними факторами – культурними, економічними, політичними (Venuti, 2001: 240)». Як бачимо, проаналізовані тлумачення терміну «СП» не є вичерпними і потребують подальшого вивчення та аналізу.

Мета статті. Метою нашої розвідки є визначення терміну «СП» та висвітлення функціонування стратегій, проб і помилок, столлінгу,

очікування, ймовірного прогнозування та опозиційних стратегій декомпресії і компресії в рамках усного перекладу ДД.

Виклад основного матеріалу. Усний переклад ДД, що за останні роки свого існування в українській міжнародній комунікації набирає все більшої популярності, безумовно є унікальним комунікативним полем, а тому послуговується особливим набором СП. Перш за все, розуміємо, що наша розвідка передбачає дослідження усних мовленевих ситуацій, а тому визначення «СП» з перспективи виключно теоретичного, практичного чи дидактичного підходів не можуть бути релевантними та передавати всю комплексність цього процесу в рамках здійснення послідовного чи СнП.

Враховуючи множинність інтерпретацій СП та з метою уникнення двозначності пропонуємо своє визначення, за яким СП – це послідовний план здійснення перекладу, що спирається на застосування перекладачем здобутих знань, навичок та інструментів відтворення тексту, з врахуванням культурних, прагматичних та етичних особливостей комунікативної ситуації.

Вибір стратегії не є випадковим процесом, хоча часто може відбуватися на підсвідомому рівні. Так, Тетяна Пастрик, досліджуючи психологію білінгвізму перекладачів стверджує, що вибір стратегій є евристичним процесом та характеризує стиль діяльності перекладача (Пастрик, 2007). В свою чергу, Ольга Михайленко стверджує, що «на вибір стратегій перекладу впливають такі чинники: мета перекладу, тип тексту, що перекладається, характер передбачуваного рецептора перекладу (Михайленко, 2014)».

Очевидним є те, що здійснення усного перекладу з використанням лише однієї стратегії неможливе. Так перекладачі часто послуговуються або одночасно кількома СП рівнозначно, або ж обирають одну СП, як ключову, а інші використовують за потреби, як допоміжні. Особливості текстів усного перекладу визначають і найбільш вживані СП, до яких відносимо: стратегії декомпресії, компресії, проб і помилок, столлінгу, очікування та ймовірного прогнозування. Для зручності подаємо визначення цих СП з перспективи їх використання в СнП в таблиці 1.

Обрані нами СП для аналізу можна згрупувати за метою їх використання. Так, перші три стратегії є змістовими і орієнтованими на аудиторію, вони націлені на відтворення чіткого, лаконічного і зрозумілого повідомлення, яке зберігає прагматичний вплив на слухача цільового тексту. Стратегії декомпресії та компресії можемо розглядати як опозиційні, адже вони протиставляються одна одній за своєю механікою. Перша виникає за потреби краще передати логіко-сміслову навантаження, або ж зрозуміліше пояснити явище чи процес, якщо прямих еквівалентів у цільовій мові не існує чи недостатньо. Також, вмотивованим є використання цієї стратегії у випадку стилістичних розбіжностей у вихідній та цільовій мові. На противагу, стратегія компресії націлена на скорочення тексту вихідною мовою в тих випадках, коли інформація є зрозумілою чи знайомою аудиторії і додаткові пояснення лише перенавантажуватимуть слухачів.

Стратегія проб і помилок є доволі контроверсійною, адже часом може створити для перекладача ситуацію «пан або пропав», де перший

Таблиця 1

Основні стратегії усного перекладу

Назва стратегії перекладу	Визначення
<i>Стратегія декомпресії</i>	Використання в перекладі схожих або додаткових слів чи частин мови (наприклад додавання сполучників або ж заміна прийменників на іменники) з метою кращого розуміння вихідного тексту реципієнтами.
<i>Стратегія компресії</i>	Використання лаконічних, стислих відповідників з метою уникнення перевантаженості чи надмірності в тексті.
<i>Стратегія проб і помилок</i>	Узагальнений переклад певного слова чи словосполучення в недостатньому контексті зі збереженням можливості виправитися у випадку подальшого уточнення чи пояснення.
<i>Стратегія столлінгу</i>	Зумисне повторення чи додавання інформації під час перекладу, що не впливає на зміст повідомлення, але дає перекладачеві можливість виграти час, повернутися до нотаток, отримати повнішу інформацію чи, навіть, пригадати або знайти значення слова чи словосполучення.
<i>Стратегія очікування</i>	Використання короткотривалих пауз під час здійснення перекладу з метою отримання ширшого контексту та, відповідно, можливості підібрати більш вдалий відповідник.
<i>Стратегія ймовірного прогнозування</i>	Переклад на випередження, зокрема логічних, шаблонних фраз, сталих виразів, загальновідомих фактів тощо.

переклад певного терміну може відрізнятись від реального значення і збентежити уважного слухача. Однак, значно частіше використання цієї стратегії дає можливість вмілому перекладачеві поступово відшукати необхідне значення слова в цільовій мові. Вона є найбільш релевантною у випадках використання мовцем багатозначних слів без чіткого контексту. Доречним алгоритмом дій перекладача в цьому випадку є плавний рух від ширшого до вузкого значення слова або ж варіація переходу до адекватнішого еквівалента з додатковим уточненням чи поясненням. Відтак, можемо простежити підтвердження теорії про те, що жодна СП не використовується перекладачами ізольовано, а лише в гармонійній сукупності з комплексом інших стратегій.

Наступні три стратегії, наведені у табл. 1, є найбільш характерними для СнП, адже націлені саме на економію часу, що часто є одним із визначальних складових успішного здійснення перекладу. Зокрема, стратегія ймовірного прогнозування дає можливість скоротити мовленнєву відстань між мовцем та перекладачем, а в окремих випадках і зовсім її нівелювати, знизити рівень стресу перекладача.

Стратегії столлінгу та очікування на перший погляд можуть здатися доволі схожими, адже в їх основі лежить використання пауз, однак між ними є критична відмінність. Так, застосовуючи стратегію очікування, перекладач робить короткотривалі та малопомітні паузи в мовленні, чекаючи додаткової інформації від мовця, в той час як стратегія столлінгу не передбачає фізичних пауз. Використовуючи цю стратегію перекладач розширює свою промову за рахунок вставних конструкцій, повторення вже почутої інформації, дублювання даних, аби не лише почути ймовірне пояснення чи уточнення того чи іншого терміну чи явища, пригадати те чи інше слово, попросити допомоги в колеги (при парній роботі кількох синхроністів) тощо.

Аби краще продемонструвати використання СП в ДД розглянемо промову президента Америки Джо Байдена у Варшаві від 26 березня 2022 року та її СнП здійснений перекладачами американської телерадіоорганізації «Голос Америки». Промова 46 президента є чудовим прикладом ДД і спрямована на підтримку українців на початку повномасштабного вторгнення, налагодження партнерських, союзницьких стосунків між державами, засвідчує чітку позицію США щодо війни росії проти України на міжнародній арені.

Загалом, переклад мав свої неточності та погрішності, проте нижче наведемо аналіз не

семантичних чи стилістичних особливостей перекладу, а, власне, які СП застосували під час роботи.

Стратегію **очікування** можемо простежити вже на початку промови, коли Джо Байден цитує слова Папи Івана Павла II: *““Be not afraid.” These were the first words that the first public address of the first Polish pope after his election in October of 1978, they were the words who would come to define Pope John Paul II (Biden, 2022)”*. Перекладачка, розуміючи, що президент використовує цитату робить короткі паузи, аби почути кому саме ці слова належать: *«“Не бійтеся”. [пауза] Це були перші слова [пауза] протягом першого виступу, публічного виступу першого Папи польського в жовтні, [пауза] в 1978. Це були ті слова, які [пауза] визначили подальшу долю Папи Римського Павла Йоана II (Промова, 2022: переклад)»*.

З наступного уривку бачимо приклад застосування стратегії **компресії**: *“When Pope John Paul brought that message in 1979, the Soviet Union ruled with an iron fist behind an Iron Curtain. Then a year later, the solidarity movement took hold in Poland (Biden, 2022)”*. У перекладі чуємо: *«Пана Йоан Павел в 1979 році сказав і про те, як керував Радянський Союз жорстоко і через рік Рух Солідарності, який проводився, дійсно змінив світ (Промова, 2022: переклад)»*. Попри неточності в перекладі, звертаємо увагу на компресію тексту в частині про Радянський Союз. Оскільки перекладач працює на україномовну аудиторію, яка добре знайома з жорстокістю радянської влади, така стратегія має право на існування, адже слухачі вихідного тексту не втрачають загального сенсу промови, а перекладач економить час для подальшого перекладу.

Згодом ми бачимо, використання стратегії **декомпресії**: *“In fact, it was here in Warsaw when a young refugee who fled her home country from Czechoslovakia was under Soviet domination, came back to speak and stand in solidarity with dissidence. Her name was Madeleine Korbel Albright (Biden, 2022)”*. Переклад звучить так: *«І у Варшаві, було багато біженців, які прийшли до Польщі після чехословацьких репресій і говорили із свободою. Була і Мадлен Олбрайт, яка із Чехії прийшла у Польщу, а потім у Сполучені Штати Америки (Промова, 2022: переклад)»*. Попри те, що перекладачка допустилася помилки в першій частині фрази, доволі вдалим є вибір розширити другу частину речення. Так, не всі українці знайомі з постаттю американської дипломатки чеського походження Мадлен Олбрайт, а тому подати додаткову інформацію про її імміграцію є позитивним рішенням.

Стратегію **столлінгу** а паралельно і стратегію **проб і помилок** можемо простежити під час перекладу наступного уривка: “*Let us remember that the test of this moment is the test of all time. A criminal wants to portray NATO enlargement as an imperial project aimed at destabilizing Russia. Nothing is further from the truth*” (Biden, 2022)”. У перекладі чуємо таке: «*Ми повинні запам’ятати, що сьогодні є випробовуванням, випробовуванням всіх часів* [сповільнення мовлення]. *І ми говоримо про збільшення НАТО, але правда що ми не збираємося далі розширювати НАТО, це брехня яку розповсюджує росія. Ми ніколи не намагаємося подолати росію*» (Промова, 2022: переклад)»

Важливо звернути увагу на інтонацію перекладачки, яка зумисне сповільнюється наприкінці першого речення, аби отримати повнішу інформацію, почувши різке слово *criminal*. І хоч спершу їй не вдається поєднати це слово та згадку про НАТО, в другій частині, вона усвідомлює свою помилку, та додає фразу «*Ми ніколи не намагаємося подолати росію*». Так, її немає в оригіналі і вона, на жаль, не відтворює смислового навантаження доволі різкої заяви щодо **злочинця**, проте вона допомагає підкреслити експресивність вислову “*Nothing is further from the truth*”.

Стратегію **ймовірнісного прогнозування** можемо простежити наприкінці виступу пана Байдена, де він вдається до клішейних фраз націлених на підтримку бойового духу: “*We must remain*

unified today and tomorrow and the day after. And for the years and decades to come” (Biden, 2022)”. В перекладі чуємо: «*Ми повинні бути об’єднані сьогодні завтра і післязавтра і протягом декад і років щоб вистояти*» (Промова, 2022: переклад)». Цій, доволі шаблонній фразі передувало багато власних назв та скорочень, що збільшило відстань між перекладачем та мовцем, але, почувши стандартизовану фразу, перекладачка вдалася до стратегії ймовірнісного прогнозування і завершила її не стільки вслухаючись в текст, скільки покладаючись на власну інтуїцію. Це дозволило наздогнати президента та відновити ритм перекладу.

Висновки. Підсумовуючи нашу розвідку, резюмуємо, що термін «стратегія перекладу» посідає чільне місце в понятійному апараті теорії перекладу, є важливим елементом підготовки професійних перекладачів та, беззаперечно, визнається активним інструментом здійснення адекватного перекладу. Однак, у вітчизняному перекладознавстві значно більше уваги приділяється стратегіям письмового, а не усного перекладу. Відтак, перспективи досліджень в цьому напрямі вбачаємо у детальному вивченні застосування стратегій саме усного перекладу, зокрема синхронного, та уніфікації багатозначності цього поняття, що забезпечить краще розуміння процесу здійснення синхронного перекладу та уможливить якісно кращий переклад в сфері дипломатичної та міжкультурної комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андриєнко Т. П. Когнітивні чинники, що визначають вибір стратегії перекладу. *Філологічні трактати*. 2012. Т.4, №3. С. 5–13. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/30075/1/Andrienko.pdf> (дата звернення: 23.11.2023)
2. Дячук Н. В. Перекладацькі стратегії як елемент формування творчого профілю майбутнього перекладача. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна*. 2017. Вип. 66. С. 34–36.
3. Михайленко О. А. Поняття «перекладацькі стратегії» як складова стратегічної компетенції. *Педагогічні науки*. 2014. Вип.121. С. 148–154. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11792/Mykhailenko.pdf;jsessionid=E24F664A670D429934A30421BE977B44?sequence=1> (дата звернення: 23.11.2023)
4. Ольховська Н. С. Специфіки тексту та стратегії перекладу. *Кафедра німецької філології Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького*: веб-сайт. URL: <https://nimfilmdu.mozello.com/vseu-kanska-nternet-konferencija/perekladoznavstvo/params/post/1338438/> (дата звернення: 23.11.2023)
5. Пастрик Т. В. Психологічні особливості формування продуктивного білінгвізму у майбутніх перекладачів : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Нац. ун-т «Острозька академія». Острог, 2007. 187 с.
6. Промова у Варшаві Байдена щодо України. *YouTube*: відеохостинг. URL: https://www.youtube.com/watch?v=QWisASp5MI0&ab_channel=UkrinformTV (дата звернення: 24.11.2023)
7. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі : монографія. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. 376 с.
8. Черноватий Л. М., Липко І. П. Співвідношення стратегій перекладу та рівня перекладацької компетентності майбутніх фахівців у галузі міжнародних відносин. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*. 2015. Вип. 131. С. 163–167. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13100/1/Lypko_Chernovaty_163-167.pdf (дата звернення: 23.11.2023)
9. Biden delivers remarks on Ukraine crisis from Warsaw | ABC News. *YouTube*: відеохостинг. URL: https://www.youtube.com/watch?v=O729ZiRwK50&ab_channel=ABCNews (дата звернення: 24.11.2023)
10. Riccardi A. On the Evolution of Interpreting Strategies in Simultaneous Interpreting. *Meta*. 2005. Vol. 50, № 2. P. 753–767. DOI: <https://doi.org/10.7202/011016ar>

11. Shlesinger M. Interpreting as a cognitive process: how can we know what really happen? *Tapping and mapping the process of translation and interpreting. Outlooks on empirical research*. 2000. Amsterdam/Philadelphia: J. Benjamins, P. 3–15. DOI: <https://doi.org/10.1075/btl.37.03shl>
12. Venuti L. *Strategies of translation* : Routledge encyclopedia of translation studies. London and New York : Taylor and Francis Books Ltd, 2001. P. 240–244.
13. Wang B. Interpreting Strategies in Real-life Interpreting – Corpus-based Description of Seven Professional Interpreters' Performance. *Translation Journal*. 2012. Vol. 16. № 2. URL: <https://translationjournal.net/journal/60interpreting.htm> (дата звернення: 23.11.2023)

REFERENCES

1. Andriienko T. P. Kohnityvni chynnyky, shcho vyznachaiut vybir stratehii perekladu. [Cognitive factors determining the choice of translation strategy]. *Filolohichni traktaty*. 2012. T.4, №3. S. 5–13. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/30075/1/Andriienko.pdf> (data zvernennia: 23.11.2023) [in Ukrainian]
2. Diachuk N. V. Perekladatski stratehii yak element formuvannia tvorchoho profilu maibutnoho perekladacha. [Translation strategies as an element of forming a creative profile of a future translator]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Seriia : Filolohichna*. 2017. Vyp. 66. S. 34–36. [in Ukrainian]
3. Mykhailenko O. A. Poniattia «perekladatski stratehii» yak skladova stratehichnoi kompetentsii. [The concept of "translation strategies" as a component of strategic competence]. *Pedahohichni nauky*. 2014. Vyp.121. S.148-154. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11792/Mykhailenko.pdf;jsessionid=E24F664A670D429934A30421BE977B44?sequence=1> (data zvernennia: 23.11.2023) [in Ukrainian]
4. Olkhovska N. S. Spetsyfyky tekstu ta stratehii perekladu. [Text specifics and translation strategies]. *Kafedra nimetskoj filolohii Melitopolskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu im. B. Khmelnytskoho*: veb-sait. URL: <https://nimfilm-dpu.mozello.com/vseukrainska-nternet-konferencja/perekladoznavstvo/params/post/1338438/> (data zvernennia: 23.11.2023) [in Ukrainian]
5. Pastryk T. V. Psykholohichni osoblyvosti formuvannia produktyvnoho bilinhvizmu u maibutnikh perekladachiv [Psychological features of the formation of productive bilingualism in future translators] : dys. ... kand. psykhol. nauk : 19.00.07 / Nats. un-t «Ostrozka akademiia». Ostroh, 2007. 187 s. [in Ukrainian]
6. Promova u Varshavi Baidena shchodo Ukrainy. [Biden's speech in Warsaw regarding Ukraine]. *YouTube*: videokhostynh. URL: https://www.youtube.com/watch?v=QWisASp5MI0&ab_channel=UkrinformTV (data zvernennia: 24.11.2023) [in Ukrainian]
7. Rebrii O. V. Suchasni kontseptsii tvorchosti u perekladu [Modern concepts of creativity in translation] : monohrafiia. Kharkiv : KhNU imeni V.N. Karazina, 2012. 376 s. [in Ukrainian]
8. Chernovatyi L. M., Lypko I. P. Spivvidnoshennia stratehii perekladu ta rivnia perekladatskoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv u haluzi mizhnarodnykh vidnosyn. [Correlation of translation strategies and the level of translation competence of future specialists in the field of international relations]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Seriia : Pedahohichni nauky*. 2015. Vyp. 131. S. 163–167. URL: https://dSPACE.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13100/1/Lypko_Chernovatyi_163-167.pdf (data zvernennia: 23.11.2023) [in Ukrainian]
9. Biden delivers remarks on Ukraine crisis from Warsaw | ABC News. *YouTube*: відеохостинг. URL: https://www.youtube.com/watch?v=O729ZiRwK50&ab_channel=ABCNews (дата звернення: 24.11.2023)
10. Riccardi A. On the Evolution of Interpreting Strategies in Simultaneous Interpreting. *Meta*. 2005. Vol. 50, № 2. P. 753–767. DOI: <https://doi.org/10.7202/011016ar>
11. Shlesinger M. Interpreting as a cognitive process: how can we know what really happen? *Tapping and mapping the process of translation and interpreting. Outlooks on empirical research*. 2000. Amsterdam/Philadelphia: J. Benjamins, P. 3–15. DOI: <https://doi.org/10.1075/btl.37.03shl>
12. Venuti L. *Strategies of translation* : Routledge encyclopedia of translation studies. London and New York : Taylor and Francis Books Ltd, 2001. P. 240–244.
13. Wang B. Interpreting Strategies in Real-life Interpreting – Corpus-based Description of Seven Professional Interpreters' Performance. *Translation Journal*. 2012. Vol. 16. № 2. URL: <https://translationjournal.net/journal/60interpreting.htm> (дата звернення: 23.11.2023)